

ДО 60-РІЧЧЯ

ВОЛОДИМИРА ОЛЕКСАНДРОВИЧА ПЕЛИХА

1 грудня 2009 р. виповнилося 60 років доктору фізико-математичних наук Володимирі Олександровичу Пелиху, відомому вченому в галузі математичної та теоретичної фізики, заступнику директора з наукової роботи Інституту прикладних проблем механіки і математики ім. Я. С. Підстригача НАН України, члену Бюро Відділення математики НАН України, заступнику головного редактора журналу «Математичні методи та фізико-механічні поля».

В. О. Пелих народився у м. Радехові Львівської області. З 1966 р. по 1971 р. навчався на фізичному факультеті Львівського державного університету імені Івана Франка. У 1972 р. В. О. Пелих вступає до аспірантури при Фізико-механічному інституті АН УРСР. Науковим керівником аспіранта став професор В. Я. Скоробогатько, який відіграв велику роль у його формуванні як науковця і як громадянина. Саме в цей час професор В. Я. Скоробогатько разом із доцентом М. Т. Сеньківим організували у Львові семінар із загальної теорії відносності, в якому В. О. Пелих брав активну участь.

З 1974 р. В. О. Пелих працює інженером, молодшим науковим співробітником Львівського філіалу математичної фізики Інституту математики АН УРСР, а з 1978 року – на посаді молодшого наукового співробітника Інституту прикладних проблем механіки і математики АН УРСР. У 1980 р. захистив кандидатську дисертацію на тему «Додаткові умови в теорії гравітації Айнштейна», з 1981 р. – старший науковий співробітник, а з 1997 р. по сьогодні – завідувач відділу теорії функцій і диференціальних рівнянь і заступник директора з наукової роботи (з 2003 р.) Інституту прикладних проблем механіки і математики ім. Я. С. Підстригача НАН України.

У 2006 р. В. О. Пелих захистив у Інституті теоретичної фізики ім. М. М. Боголюбова НАН України докторську дисертацію «Локально-коваріантні методи і проблема додатності енергії в загальній теорії відносності». Його науковий доробок складають понад 60 журнальних статей, багато з яких опубліковані у провідних журналах світу: «Physical Review», «Journal of Mathematical Physics», «Journal of Physics A: Mathematical and General, Classical and Quantum Gravity».

За цими скупими даними криється копітка, наполеглива і плідна наукова праця В. О. Пелиха, який є провідним фахівцем в Україні у галузі математичного моделювання у теоретичній фізики, зокрема, математичних методів у загальній теорії відносності. Він уперше запропонував строгі обґрунтування для запровадження додаткових умов у загальній теорії відносності. Дослідив коректність задачі Коші для доповнених додатковими умовами рівнянь Гільберта – Айнштайна і обґрунтував постановку загальноковаріантної задачі Коші для цих рівнянь. Розвиваючи спільно з В. Я. Скоробогатком багатоточкову геометрію, узагальнив класичне ангармонічне відношення.

Світове визнання приніс В. О. Пелиху виконаний ним цикл досліджень із проблеми додатної визначеності енергії в загальній теорії відносності. Приступивши зі своїм оригінальним підходом до встановлення співвідношення спірного і тензорного методів у проблемі додатної визначеності, В. О. Пелих запровадив, дослідив і застосував модулі спірних полів, асоційовані з неінтегровними диференціально-геометричними розподілами, отримав квадровані рівняння Дірака та Паріта – Швінгера у неінтегровних розподілах і вивчив властивості їх розв'язків. Розвинув методи якісної теорії диференціальних рівнянь, встановив умови відсутності нулів у розв'язках подвійно-коваріантних систем еліптичних рівнянь і на цій основі розв'язав проблему співвідношення спірного Е. Вітгена і тензорного Дж. Несстера методів у проблемі позитивної визначеності гравітаційної енергії. Пелих В. О. встановив геометричну природу спірного поля Сена – Вітгена і дав тензорне доведення додатності повної енергії гравітаційного поля для випадку немаксимальних гіперповерхонь. В. О. Пелих отримав оригінальне доведення теореми про додатну визначеність енергії у загальній теорії відносності та довів узагальнену теорему про додатну визначеність. У 2000 р. одна з робіт В. О. Пелиха увійшла в число кращих 20 публікацій світу у галузі теорії гравітації. Він запрошувався для проголошення доповідей на 15-й (Флоренція, Італія, 1995 р.) та 16-й (Пуне, Індія, 1997 р.) Міжнародних конференціях із загальної теорії відносності та гравітації.

Багато часу і сил В. О. Пелих віддає науково-організаційній роботі як член Бюро Відділення математики НАН України, заступник директора Інституту з наукової роботи, заступник головного редактора журналу «Математичні методи та фізико-механічні поля» і член редколегій збірника праць «Прикладні проблеми механіки і математики» і «Фізичного збірника НТШ», організатор наукових конференцій «Нові підходи до розв'язання диференціальних рівнянь» (із 1997 р. – Міжнародна математична конференція ім. В. Я. Скоробогатька), керівник трьох наукових семінарів. Він був одним із ініціаторів створення Львівського математичного товариства та обирався членом його правління.

Колектив Інституту прикладних проблем механіки і математики ім. Я. С. Підстригача НАН України та редколегія журналу щиро вітають Володимира Олександровича і бажають йому міцного здоров'я, щастя і нових творчих успіхів!

*Р. М. Кушнір,
Б. Й. Пташник,
Р. М. Пляцко*